

**SVENSKA RÖDA KORSETS
LOKALA ARBETE MED
ENSAMKOMMANDE BARN OCH
UNGA**

Svenska Röda Korset

SAMMANFATTNING	2
UPPDRAGET	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Målgrupp	4
Tillvägagångssätt	4
RESULTAT	6
Var finns verksamheterna?	6
Vilka verksamheter bedrivs?	8
Vilka behov har och ser de frivilliga?	12
Vilka behov har och ser målgruppen?	16

SAMMANFATTNING

Under våren 2019 utfördes en kartläggning på Svenska Röda Korset med syfte att få en tydligare bild över vilka kretsar som bedriver lokal, social verksamhet för ensamkommande barn och unga samt vad för verksamheter som bedrivs. En viktig målsättning för kartläggningen var även att undersöka målgruppen samt de frivilligas behov, med syfte att se till att rätt stöd ges till rätt person. Kartläggningen bedrevs genom tre processer: en sammanställning av listor från medlemsregister och tjänstepersoner, en enkätundersökning bland frivilliga i verksamheter för ensamkommande barn och unga och tre fokusgrupper med ensamkommande barn och unga.

Det framkommer i kartläggningen att 116 av 713 (16 %) av Svenska Röda Korsets kretsar bedriver verksamheter för ensamkommande barn och unga. Dessa kretsar finns representerade i samtliga regioner i varierande antal (från 17 kretsar i en region till 2 i en annan). På kommunalnivå finns en krets som bedriver verksamheter för ensamkommande barn och unga i 37% av samverkansråden och dessa har god spridning över landet. De verksamheter som flest kretsar bedriver för målgruppen är läxhjälp, språkcafé och vuxenstöd/samhällsguidning. Dessa är tätt följda av samtalsgrupper och fritidsaktiviteter. Boendestödjande insatser bedrivs av 37 kretsar och av dessa varav 29 bedriver bland annat verksamheten ideella fadderhem.

De frivilliga i verksamheterna vittnar om att de största utmaningarna de möter i verksamheter för ensamkommande barn och unga är brist på frivilliga och den utbredda psykiska ohälsan i målgruppen. Även brist på finansiella medel och stöd till de frivilliga uppges i hög grad som utmaningar i verksamheten. Flera frivilliga uppger att de önskar bedriva verksamhet som syftar till att tillgodose basala behov som att till exempel ge ekonomiskt och materiellt stöd på olika sätt samt att bedriva insatser som syftar till att öka möjligheten för ungdomar att komma ut i arbete. Även en utveckling av redan befintliga hälsofrämjande verksamheter uppgavs som önskvärda av de frivilliga. Ett hinder för att kunna erbjuda denna utveckling av verksamheter var bland annat brist på finansiella medel och antal frivilliga samt att frivilliga redan har för mycket att göra. På frågan kring vilket behov av stöd de frivilliga har varierade svaren. Bland annat uppgavs ett behov av kompetensutvecklande insatser och ett behov av stöd när det kommer till samverkan med andra aktörer.

I fokusgrupperna beskrevs de verksamheter som deltagarna medverkade i som väldigt positiva. Detta gäller speciellt verksamheter som fritidsaktiviteter och vuxenstöd/samhällsguidning. Även i fokusgrupperna togs behovet av arbetslivsrelaterade insatser upp såväl som en önskan att få lära sig nya saker genom utbildning eller kurser. I detta avseende lyftes speciellt stöd med att ta körkort som en stor önskan inom grupperna. Önskan om körkort och andra kompetensvidgande insatser är kopplade till önskan om att hitta ett jobb. Även ekonomiskt stöd och boende var återkommande i fokusgruppsamtalen och behovet av stöd i detta genomsyrar samtliga fokusgrupper.

Kartläggningen avslutas med 16 rekommendationer som riktar sig till Svenska Röda Korsets tjänstepersonorganisation, bland annat att uppdatera kartläggningen årligen genom den nationella kretsrapporten, att skala upp arbetet med boendestödjande insatser och att undersöka om och hur Svenska Röda Korset kan arbeta med arbetslivsrelaterade insatser.

UPPDRAGET

Bakgrund

Hösten 2015 ökade antalet asylsökande som kom till Sverige. Detta ledde till att Svenska Röda Korset utökade sitt arbete för ett humant flyktingmottagande inklusive arbetet med ensamkommande barn och unga. Redan tidigare har Röda Korsets Ungdomsförbund (RKUF) arbetat med sociala verksamheter för målgruppen.

2017 påbörjades samarbetsprojektet Integration för och med ensamkommande barn och unga mellan Svenska Röda Korset och Röda Korsets Ungdomsförbund. Projektet, som finansieras av H&M Foundation, är treårigt och syftar till att stötta och förstärka det lokala arbetet med ensamkommande barn och unga.

Samma år tilldelades Svenska Röda Korset medel från Kulturdepartementet för att stärka arbetet i mottagandet av asylsökande inklusive ensamkommande barn och unga. Året därpå, 2018, tilldelades Svenska Röda Korset ytterligare medel från regeringen. Enligt regleringsbrevet ska pengarna gå till att förstärka organisationens insatser mot hemlöshet bland unga vuxna och pengarna ska ”användas till åtgärder mot hemlöshet bland unga vuxna där psykisk ohälsa kan vara en bidragande orsak till hemlöshet”.¹ 2019 tilldelades Svenska Röda Korset medel av regeringen med samma syfte som föregående år.² Dessa medel har inom Svenska Röda Korset främst använts för att förstärka arbetet med ensamkommande barn och unga, en grupp som i stor utsträckning riskerar att drabbas av hemlöshet.³

Svenska Röda Korsets lokala kretsar har under hela denna tiden bedrivit olika typer av social verksamhet, så som läxhjälp, öppna mötesplatser, sommarläger och liknande. Parallellt med dessa verksamheter, har Svenska Röda Korset också träffat ensamkommande barn och unga i andra sammanhang, så som på behandlingscenter, i migrationsrådgivning och i efterforsknings- och familjeåterföreningsärenden. Av Röda Korsets 1565 pågående efterforskningsärenden är 75 % initierade av ensamkommande barn.

Tjänstepersoner och frivilliga i Svenska Röda Korset och Röda Korsets Ungdomsförbund har alltså genom åren mött ensamkommande barn och unga på olika sätt och gedigen erfarenhet har byggts upp.

Syfte

Syftet med kartläggningen är att få en bild av vilka sociala verksamheter, som kretsarna bedriver lokalt för ensamkommande barn och unga, var i Sverige detta sker och vilken slags stöd som erbjuds. Förutom en översiktlig bild av var och på vilket sätt verksamhet erbjuds,

¹ Regeringen, *Regleringsbrev för budgetår 2018 avseende anslag 13:5 Insatser för den ideella sektorn*, <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=19071>

² Regeringen, *Regleringsbrev för budgetår 2019 avseende anslag 13:5 Insatser för den ideella sektorn*, <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=19886>

³ För mer information om vad medlen användes till läs årsrapporten för 2018: Svenska Röda Korset, *Min framtid räknas*,

https://rednet.redcross.se/Documents/Verksamheter/Flykting_och_migranter/Ensamkommande_barn/Årsrapport%20Regeringsmedel%202018-%20-%20Min%20framtid%20räknas.pdf

ger kartläggningen även fördjupad kunskap om deltagarnas behov. I och med kraftigt utökade insatser har det varit svårt att följa antal och vilka typer av verksamheter som bedrivs, varför en kartläggning varit nödvändig.

Kartläggningen är helt avgränsad till den sociala verksamhet som bedrivs genom kretsar av frivilliga och innefattar inte tjänstepersoninsatser eller verksamheter från Röda Korsets Ungdomsförbund. Svenska Röda Korsets nationella verksamheter såsom migrationsrådgivningen, efterforskningsverksamheter eller vårdförmedlingen såväl som kompisgrupper som utförs av Röda Korsets Ungdomsförbunds lokalföreningar kommer därför inte nämnas i denna kartläggning

Denna kartläggning kan användas som ett sätt få fördjupad kunskap om hur många verksamheter som bedrivs för målgruppen, på vilket sätt dom bedrivs och användas som ett sätt att rikta insatser dit de behövs som mest. Den visar även på vilka behov målgruppen beskriver att dom har samt visar på om befintligt stöd möter dessa. Kartläggningen bidrar således till att öka kunskapen kring Svenska Röda Korsets arbete med ensamkommande barn och unga.

Kartläggningen riktar sig främst till tjänstepersoner, frivilliga och förtroendevalda inom organisationen, men kan även delas med andra intressenter.

Målgrupp

Ensamkommande barn och unga är minderåriga personer som kommit ensamma utan vårdnadshavare till Sverige, oftast för att söka asyl. I detta sammanhang inkluderar det även de som sedan fyllt eller fått sin ålder uppskriven till 18 år.

Att vara asylsökande barn eller ungdom i ett främmande land och samtidigt leva separerad från sina föräldrar är att befinna sig i en mycket utsatt situation. Förändringar på migrationsområdet under de senaste åren bidrar till en ökad utsatthet för målgruppen. Bland annat ser vi en ökning av ungdomar som inte får sina basala behov tillgodosedda och som befinner sig i en miljö där risken för att utnyttjas av olika former av människohandel ökar markant.

I följande text kommer ensamkommande barn och unga förkortas med EKBU.

Tillvägagångssätt

Utgångspunkten i kartläggningen har varit nedladdade listor från Svenska Röda Korsets CRM-verktyg. Dessa listor bestod av samtliga aktiva kretsar samt vilket samverkansråd och vilken region de tillhör. Listorna laddades ner från CRM-verktyget i början på 2019 och bestod då av 713 aktiva kretsar, 278 samverkansråd och 10 regioner. Sedan dess har vissa kretsar tagit beslut om samgående i annan krets, upplösning eller annat. Det innebär att det på annat håll kan rapporteras om ett annat antal aktiva kretsar, men ovanstående siffror är de som kartläggningen utgått från eftersom det var de som gällde då listorna hämtades ut.

Av de 116 kretsar med verksamheter för EKBU finns endast data för vilka verksamheter de bedriver för 75 av dessa. Det innebär att statistik som presenterar vilka verksamheter som bedrivs endast redovisar data för 75 av 116 kretsar. Resultatet ska således inte läsas som en fullständig samlad bild utan snarare som ett uttryck av ett minimum. Med största sannolikhet bedriver även de kretsar som vi inte har verksamhetsspecifik statistik för olika former av hälsofrämjande verksamhet.

Förutom listor från CRM har även listor som består av information från olika tjänstepersoner sammanställts, till exempel listor kring vilka kretsar som bedriver verksamhet för ensamkommande barn och unga, vilka kretsar som har sökt finansiering genom *Integration för och med ensamkommande barn och unga*, vilka som sökt medel som tilldelats Svenska Röda Korset av regeringen samt den årliga kretsundersökningen. Inledningsvis användes listor från både 2017 och 2018 men då det visade sig att flera uppgifter från 2017 inte längre var relevanta togs beslut att exkludera listor från 2017 i kartläggningen. Detta ledde till att antalet blev lägre än tidigare antagits, men ledde samtidigt till en högre säkerhet i resultatet.

Då det efter denna sammanställning fortfarande saknades en del information skickades en enkät ut via mejl till de 116 kretsar som det framkommit bedriver verksamhet för ensamkommande barn och unga. Enkäten lades även ut på Svenska Röda Korsets intranät och inkluderades i nyhetsbrevet. Sammanlagt kom det in 46 svar på enkäten. Av dessa svarade 8 att de inte bedrev någon verksamhet för ensamkommande och exkluderades därmed från kartläggningen. Av de 38 som då återstod var 9 dubletter. Dubletter innebär att olika frivilliga i samma krets har svarat på enkäten. I den statistiska sammanställningen har dessa slagits ihop eftersom statistiken utgår från kretsar. I textsvaren finns samtliga 38 svar med eftersom de då representerar 38 unika frivilliga. Frågor och svarsalternativen togs fram av tjänstepersoner som arbetar med kretsstöd i frågor gällande EKBU.

För att föra in målgruppens perspektiv utfördes tre fokusgrupper med sammanlagt 23 deltagare. Fokusgrupperna utfördes med hjälp av tre kretsar i olika geografiska områden, Halmstad, Stockholm och Vänersborg. Samtalen som fördes inom fokusgrupperna baseras på frågan ”Hur har stödet från Röda Korset varit, och finns det andra saker som är viktiga för dig?” Frågan är bred för att möjliggöra att olika perspektiv kommer fram under samtalen.

RESULTAT

Genom kartläggningen har det framkommit att 116 av Svenska Röda Korsets 713 aktiva kretsar bedriver någon form av verksamhet för ensamkommande barn och unga (EKBU). Det innebär att 16 % av Svenska Röda Korsets aktiva kretsar bedriver verksamheter för denna målgrupp. Detta innebär en minskning från tidigare års rapportering, men ett resultat som är säkerställt.

Var finns verksamheterna?

Regioner

Kretsar som bedriver verksamheter för ensamkommande barn och unga finns utspridda i samtliga av Svenska Röda Korsets 10 regioner. Den region med flest antal kretsar som bedriver verksamheter för EKBU är region Stockholm tätt följt av region Väst, Mellan och Syd. Sett i förhållande till antalet kretsar i regionen har region Norra Norrland störst procentsats följt av region Mellan.

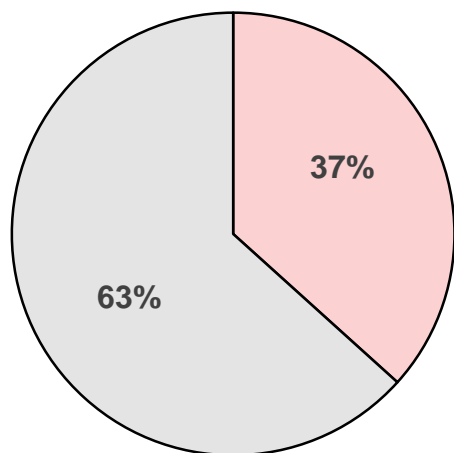
Region	Antal kretsar i regionen	Antal av dessa som bedriver verksamhet för EKBU	Procent av dessa som bedriver verksamhet för EKBU
Gotland	46	2	4 %
Göta	81	10	12 %
Mellan	53	16	30 %
Mitt	70	14	20 %
Norra Norrland	36	14	39 %
Stockholm	61	17	28 %
Syd	74	16	22 %
Sydost	94	5	5 %
Södra Norrland	44	6	14 %
Väst	154	16	10 %
Totalt	713	116	16 %

Samverkansråd

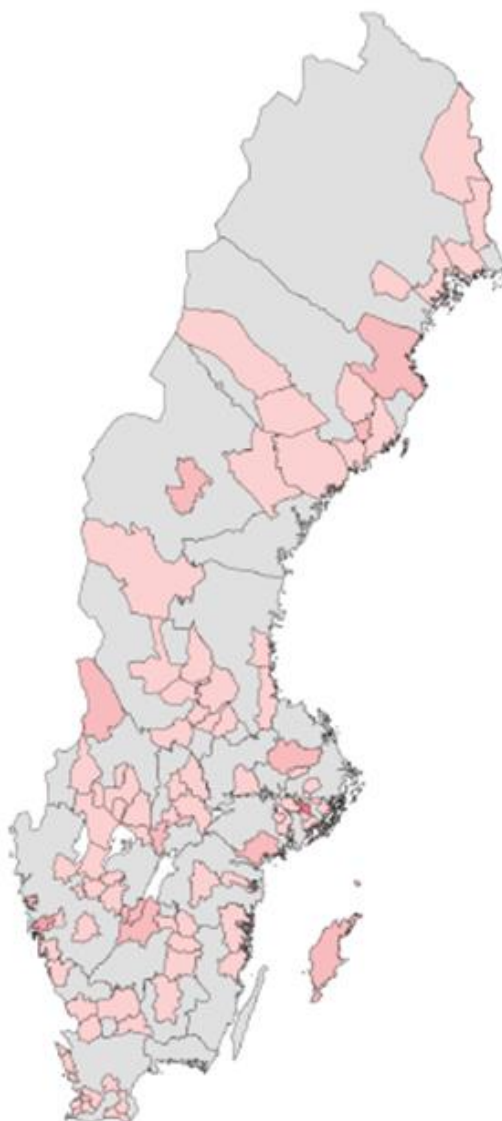
På kommunalnivå samverkar kretsar som ligger i samma kommun i samverkansråd. Till stor del följer samverkansråden samma uppdelning som Sveriges kommuner.⁴ 102 av 278 samverkansråd har en eller flera kretsar som bedriver verksamheter för EKBU. På kartan nedan är kommuner (samverkansråd) som innehåller minst en krets med verksamhet för

⁴ Undantag görs i Region Gotland och Stockholm Stad som har tre samverkansråd vardera, Samverkansrådet i Habo, Jönköping och Mullsjö som täcker tre kommuner samt att det i 14 kommuner saknas samverkansråd.

EKBU färglagd. Ju fler kretsar desto mörkare färg. Grå färg markerar att ingen sådan verksamhet bedrivs av kretsarna i kommunen (samverkansrådet).

- Samverkansråd med krets som bedriver verksamheter för EKBU
- Samverkansråd utan krets som bedriver verksamhet för EKBU

Vilka verksamheter bedrivs?

I denna kartläggning har verksamheter kategoriserats efter två verksamhetsområden: hälsofrämjande verksamheter och boendestödande insatser.

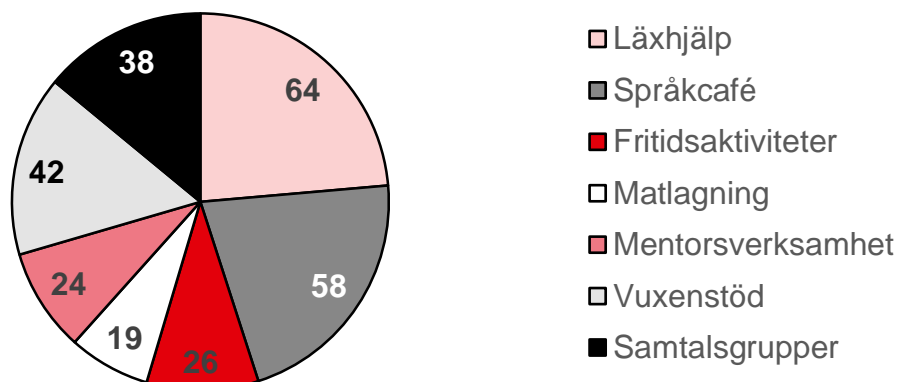
Hälsofrämjande verksamheter

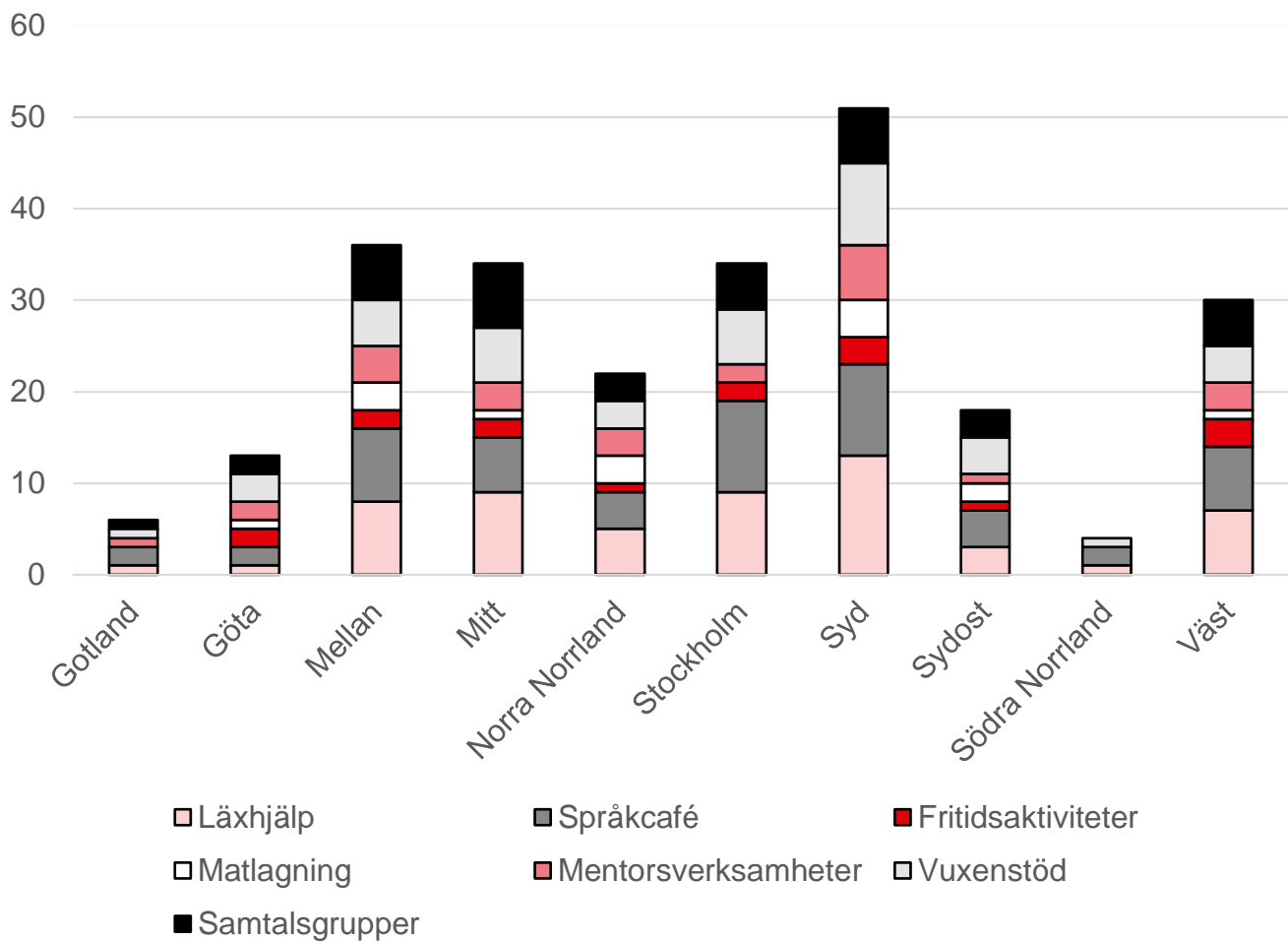
Hälsofrämjande verksamheter är olika verksamheter inom Svenska Röda Korset som syftar till att bryta ofrivillig isolering, underlätta barn och ungas skolgång, främja integration och skapa delaktighet i samhället. I detta sammanhang inkluderar begreppet följande verksamheter:

- Läxhjälp
En verksamhet som skapar tillfällen då barn och unga kan få stöd i sin läsläsning.
- Språkcafé
Verksamhet som ger möjlighet att träna på svenska språket samtidigt som mötet mellan människor står i fokus.
- Fritidsaktiviteter
Olika typer av aktiviteter eller utflykter som görs tillsammans med andra, såsom till exempel utöva olika sporter, besöka museum eller vandra i naturen.
- Mentorverksamheter
Då en eller flera personer som är nya i Sverige matchas ihop med en eller flera redan etablerade svenskar för till exempel socialt utbyte och i integrationsfrämjande syfte.
- Vuxenstöd/samhällsguidning
Vuxna frivilliga stöttar EKBU genom att till exempel ge information, agera guide eller lotsa till olika aktörer som kan hjälpa till.
- Gemensam matlagning
Skapa sociala sammanhang genom att laga och äta mat tillsammans.
- Samtalsgrupper
Deltagarna får dela med sig av erfarenheter, diskutera med andra och höra olika perspektiv på olika teman.

Dessa verksamheter riktar sig inte uteslutande till EKBU utan de är för det mesta öppna för alla. Kartläggningen har avgränsat sig till att endast inkludera verksamheter som riktar sig till eller besöks av EKBU. Som nämnt ovan finns endast verksamhetsspecifika data från 75 av de totalt 116 kretsar som bedriver verksamheter för EKBU.

Sammantaget bedrivs 271 hälsofrämjande verksamheter som riktar sig till EKBU inom Svenska Röda Korset. Läxhjälp är den verksamhet som bedrivs av flest antal kretsar, tätt följt av språkcafé.

Antal kretsar i regionen som bedriver...							
Gotland	1	2	0	0	1	1	1
Göta	3	4	3	1	2	3	2
Mellan	8	8	4	4	4	5	6
Mitt	9	6	4	3	3	6	7
Norra Norrland	7	4	1	3	2	3	3
Stockholm	9	10	3	0	2	6	5
Syd	14	10	5	5	6	9	6
Sydost	3	4	1	2	1	4	3
Södra Norrland	2	2	0	0	0	1	0
Väst	8	8	5	1	3	4	5

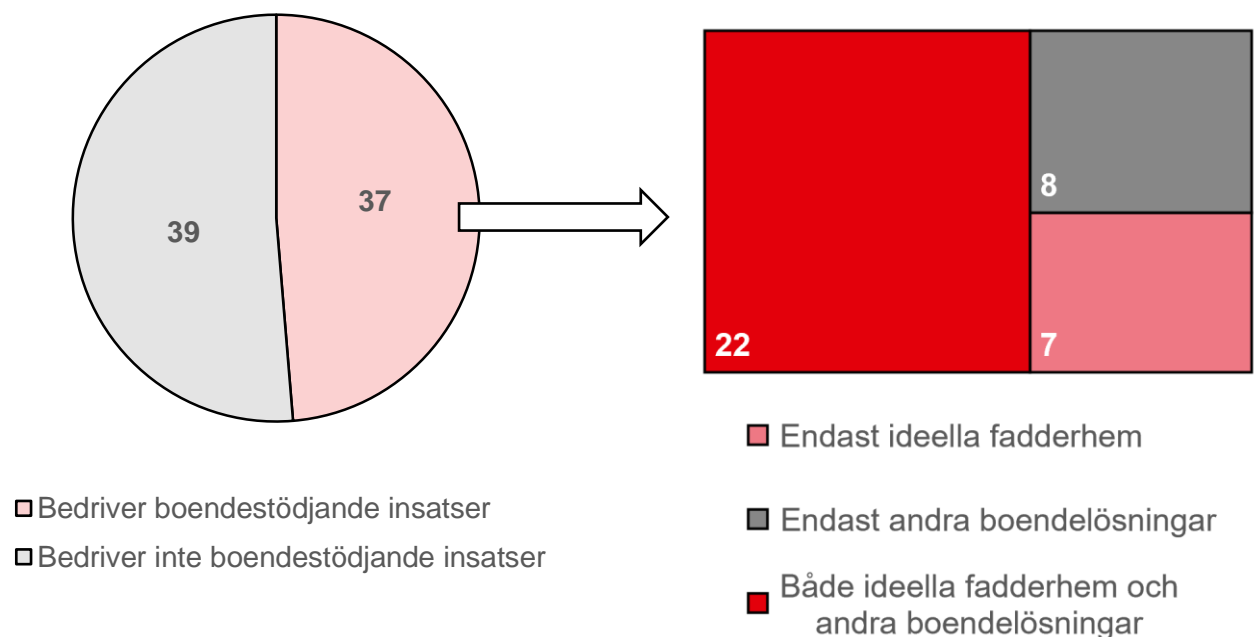
Boendestödjande insatser

Svenska Röda Korsets kretsar bedriver olika varianter av boendestödjande insatser för EKBU i Sverige med syfte att tillgodose det grundläggande humanitära behovet att ha tak över huvudet och en trygg bostad. Denna typ av verksamhet är en tillfällig verksamhet som svarar på ett behov som ansvariga aktörer såsom kommun och myndigheter inte tillgodoser. Verksamhetsformen är relativt ny inom Svenska Röda Korset och svarar på nya behov inom målgruppen som uppstått efter de senaste årens förändringar inom lagstiftning på migrationsområdet.

Den verksamhet under denna kategori som bedrivs av kretsar i störst utsträckning är ideella fadderhem. Detta bedrivs ofta i samarbete med andra organisationer i närområdet och i vissa fall i samverkan med kommunen. I kartläggningen har boendestödjande insatser delats upp i följande verksamheter:

- Ideella fadderhem
Innebär att familjer eller personer erbjuder en plats i sitt hem till ett ensamkommande barn eller ungdom som står utan bostad under en kortare period.
- Andra boendelösningar
Inte en verksamhet i sig utan består av olika typer av insatser som bedrivs i syfte att underlätta hemlöshet bland EKBU. Andra boendelösningar kan till exempel vara korridorsboende eller hjälp att söka bostad.

Av de 75 kretsar som det finns data kring vilka specifika verksamheter de bedriver för EKBU arbetar 37 med boendestödjande insatser. 22 av dessa bedriver både ideella fadderhem och andra boendelösningar, 7 endast ideella fadderhem och 8 endast andra boendelösningar. Sammantaget bedrivs verksamheten ideella fadderhem av 29 kretsar och andra boendelösningar av 30 kretsar.

I samtliga av Svenska Röda Korsets 10 regioner bedrivs en eller fler boendestödjande insatser. I samtliga arrangeras ideella fadderhem och i alla förutom region Södra Norrland bedrivs andra boendelösningar.

Antal kretsar i regionen som bedriver...		
	Ideella fadderhem	Andra boendelösningar
Gotland	1	1
Göta	1	3
Mellan	3	4
Mitt	1	2
Norra Norrland	2	1
Stockholm	4	5
Syd	7	5
Sydost	2	3
Södra Norrland	1	0
Väst	7	6

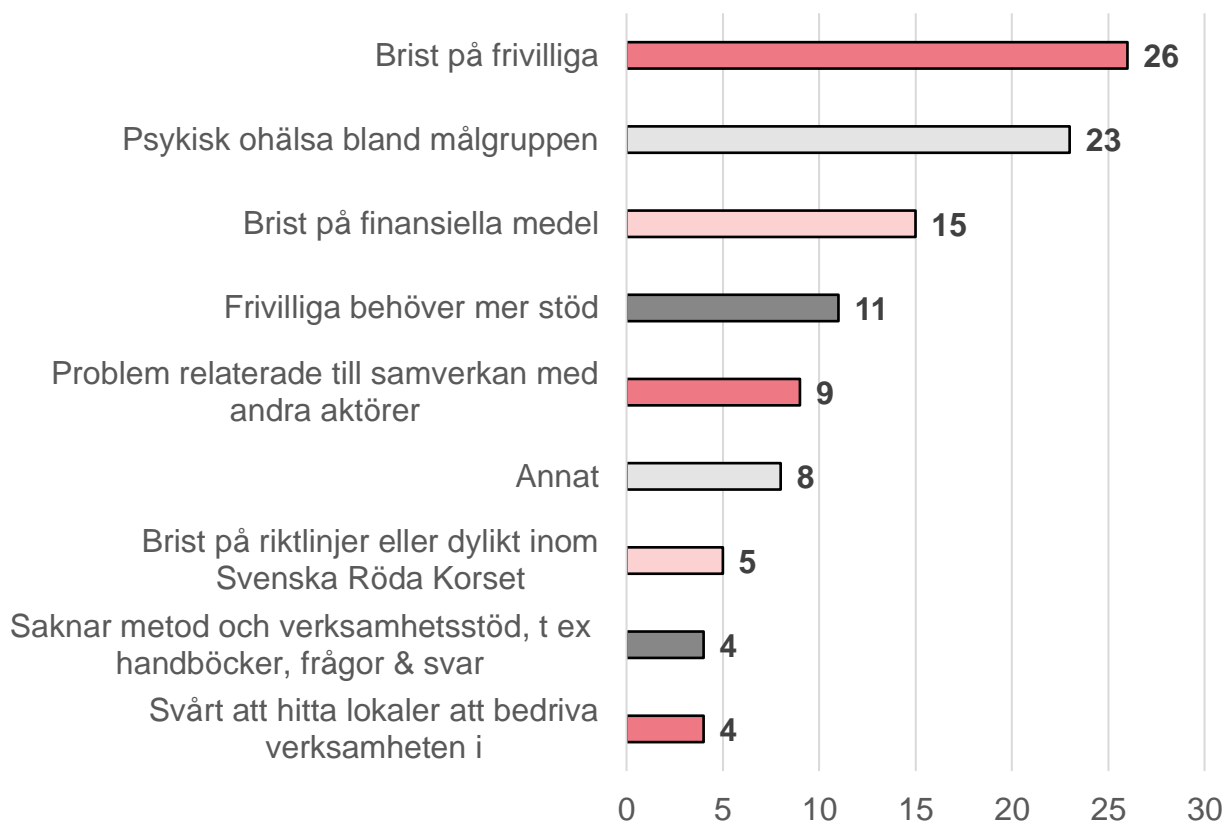
Vilka behov har och ser de frivilliga?

Utmaningar

På frågan om vilka utmaningar de frivilliga möter i verksamheter som de bedriver för och med EKBU kunde de frivilliga välja en eller flera alternativ från en lista på nio svar. Samtliga 38 frivilliga svarade på denna fråga och majoriteten valde fler än ett svar.

Svaren visar tydligt att brist på frivilliga och den utbredda psykiska ohälsan inom målgruppen är de största utmaningarna med att bedriva verksamhet för målgruppen.

Vilka utmaningar möter ni i befintliga verksamheter för EKBU?

Verksamheter som önskas bedrivas

Frågan därefter gällde möjligheten att starta upp nya verksamheter och löd: *Finns det någon ny verksamhet som ni önskar bedriva för ensamkommande barn och unga men inte har möjlighet att erbjuda?* Svaren på denna fråga skrevs i fritext och presenteras nedan utefter teman.

Ekonomiskt och materiellt stöd

Många av fritextsvaren relaterade på olika sätt till ekonomiskt och materiellt stöd och önskan att kunna tillgodose basala behov. Insatser som önskades utföras inom denna kategori är bland annat:

- Bidra med biljetter till kollektivtrafik,
- Bidra med gym- eller annat träningskort,
- Bidra med matkuponger (bland annat till ungdomar som inte får skolmat under lov),

- Bidra med bostäder, nattlogi, akutboende,
- Utföra boendestödande verksamhet.

Arbete

Flera svar relaterade på olika sätt till insatser för att öka möjligheten för ungdomar att komma ut i arbete, till exempel yrkeskompetensutbildningar, coaching och skapa möten mellan ungdomar och företag med möjlighet att erbjuda praktikplatser som kan leda till arbete.

Hälsofrämjande insatser

Under denna kategori faller hälsofrämjande verksamheter som önskas utökas eller påbörjas. Det inkluderar insatser som till exempel mötesplatser, kreativa aktiviteter, fysiska aktiviteter, utflykter, utveckla svenska språket och olika informationsinsatser.

Övrigt

Annat som nämndes i enkäten var att det fanns ett behov i vissa kretsar att till exempel anställa personal för att samordna frivilliga eller sköta ekonomin samt att arbeta med sorge- och traumabehandling.

Varför kan önskad verksamhet ej bedrivas?

Ovanstående fråga följdes av frågan: *Varför har ni inte möjlighet att erbjuda denna verksamhet i dagsläget?* frågan kunde besvaras genom att välja en eller flera alternativ från en lista på 7 svar. Nedan delas de in under samma teman som frågan ovan.

Ekonomiskt och materiellt stöd

Anledningen enligt dom frivilliga till att dessa insatser inte kunde erbjudas uppgavs främst vara på grund av brist på finansiella medel, tätt följt av att det är otydligt om verksamheten kan bedrivas inom Svenska Röda Korset⁵. Även att det fanns för få frivilliga och att frivilliga redan hade för mycket att göra förekom fler gånger. I mindre utsträckning uppgavs även kravet på samarbete med andra aktörer och att inte bra lokaler har funnits.

Arbete

Anledningar till att dessa insatser inte kan erbjudas är främst brist på finansiella medel, för få frivilliga och att insatser kräver samarbete med fler aktörer. I mindre utsträckning uppgavs även att frivilliga har för mycket att göra redan samt att det är otydligt om verksamheten kan bedrivas inom Svenska Röda Korset.

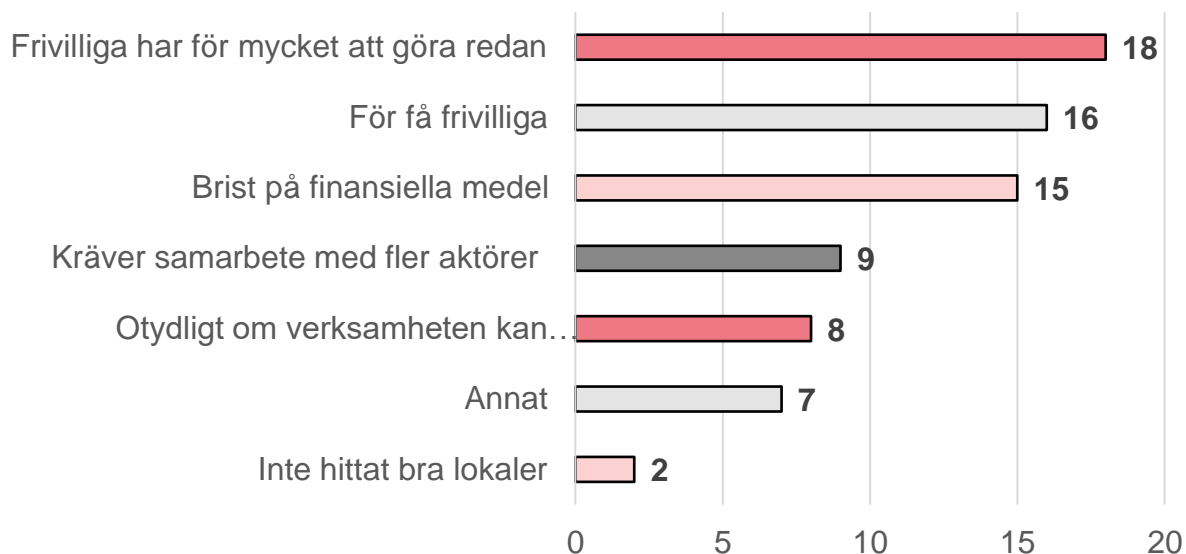
Hälsofrämjande insatser

Brist på finansiella medel och att det finns för få frivilliga är de största anledningarna till varför dessa önskemål inte går att tillgodose. Även att det är otydligt om verksamheten kan bedrivas inom Svenska Röda Korset, att frivilliga redan har för mycket att göra och att samarbete med andra aktörer krävs uppges som anledningar.

Sett till antalet svar är den största orsaken till att önskad verksamheter inte kan bedrivas att frivilliga redan har för mycket att göra, tätt följt av att det är för få frivilliga samt att det saknas finansiella medel.

⁵ Ekonomiskt stöd tillåts idag inte enligt paragraf 15 i Svenska Röda Korsets stadgar. Under Riksstämman 2019 beslutades det att till följande Riksstämman utreda möjligheter till ekonomiskt stöd inom Svenska Röda Korset. Enligt stadgarna kan organisationen sedan Riksstämman 2019 ge materiellt stöd vid särskilda situationer.

Varför har ni inte möjlighet att erbjuda denna verksamhet i dagsläget?

Behovet av stöd till frivilliga

På frågan *Hur ser behovet av stöd ut för era verksamheter och frivilliga?* framförs behov av olika sorters stöd. Vad som är tydligt är att det inte finns ett generellt stöd som varje krets har behov av utan stödbehovet varierar otroligt beroende på krets och frivilliga.

Vissa önskade öka sin kapacitet att ge psykosocialt stöd genom att få rätt utbildning och/eller möjlighet till handledning, förslagsvis genom Röda Korsets Behandlingscenter för krigsskadade och torterade (RKC). Fler efterfrågade även kontakter inom psykiatri eller platser att hänvisa behovande till. Ett stort antal lyfte behovet av frivilligvård och stöd i rekrytering. Dels att utöka antalet frivilliga men även att hitta "rätt" frivilliga för verksamheten. Kompetensutvecklande åtgärder (inom bland annat juridik och psykosocialt stöd) lyftes också. Även stöd kring att hitta bra samverkansformer med externa aktörer lokalt och träffar för frivilliga nämndes bland svaren. Några lyfte juridiskt stöd som ett behov, speciellt kopplat till kommande ansökningar om förlängning av nya gymnasielagen. Behov kring finansiellt stöd berördes också, dels att verksamheterna behöver mer medel men också att stöttning behövs för att hitta finansiärer.

I enkätens sista fråga fanns möjlighet att skriva fritt. Nedan följer vissa utvalda citat som är generellt tongivande för enkäten.

"Svenska Röda Korset måste höja sin röst så människor vet och förstår det som pågår med asylsökande i Sverige, vi volontärer skäms varje dag då vi möter orimliga åtgärder."

"Vi är allmänt trötta och lite slitna efter flera års arbete med målgruppen, men varje ungdom som får nya och bättre förutsättningar och blir gladare och orkar mera ger också oss ny energi."

"Tycker det är beklämmande att kommunen inte tagit sitt ansvar för dessa ensamkommande flyktingpojkar, och att de öronmärkta pengarna från regeringen gick in i ett svart hål på social- och arbetsmarknadsenhet som skött integrationen i vår kommun på ett undermåligt sätt!"

"Det har över tid vuxit in en acceptans för gruppens utsatthet, vilket leder till svag mediabevakning. Pedagogiskt vore bättre att tala mindre om asyl och mer om vilken resurs vi tappar genom att asylprocessen fallerat."

"Skulle önska att stadgarna ändrades så att man kan få ge ekonomiskt bidrag till enskilda personer i nöd."

"Viktigt att utöva påverkansarbete på kommunledning, kommunpolitiker/socialtjänst!"

"Det är tröttande att försöka stötta när samhället inte förstår och att säga till en ungdom att vi har begränsade resurser och begränsade möjligheter att hjälpa och att Röda korsets ramar inte tillåter viss hjälp."

"Tjänstepersoner på svenska röda korset måste vara väl förtrogna med att det är på grund av frivillighet som vi har så många framgångsrika verksamheter inom Röda Korset. Därför är det angeläget att tjänstepersoner är väl införstådda om det 'fotarbete' som pågår."

Vilka behov har och ser målgruppen?

I fokusgrupperna kunde flera teman utrönas utifrån samtalen. Nedan presenteras de tre fokusgruppernas samlade svar utifrån dessa olika teman. Citat har i vissa fall ändrats för att passa bättre språkligt utan att dess mening har ändrats.

Hälsofrämjande verksamheter

I samtal kring vilka verksamheter som fokusgruppsdeltagarna medverkar i dominerar vuxenstöd/samhällsguidning och fritidsaktiviteter. Att äta mat eller fika tillsammans framfördes också flera gånger och då i positiva ordalag. Även läxhjälp och språkcafé nämns i viss utsträckning samtidigt som mentorverksamhet och samtalsgrupper inte alls nämns.

Vuxenstöd/samhällsguidning har främst handlat om någon form av hjälp och stöd vid kontakt med myndigheter och samhällsinformation, men även att få hjälp att hitta rätt och slussas vidare, till exempel till en läkare, en psykolog eller en idrottsklubb som passar.

Inom fritidsaktiviteter var det främst aktiviteter med inriktning på sport som nämndes, bland annat spela fotboll, bowling, gokart och simning, men även utflykter till olika platser utom eller inom de aktuella städerna nämndes, som till exempel att gå på bio eller åka till Liseberg, samt ”enklare” aktiviteter som att titta på film och äta pizza.

Deltagarna har varit positiva i samtalen kring de hälsofrämjande verksamheterna och det har framkommit att de hälsofrämjande verksamheter som bedrivs av Svenska Röda Korset är mycket uppskattade av deltagarna. Som två av deltagare uttrycker det: *”De aktiviteterna var jätteroliga. Jag njöt av dem.”* och *”Vi har fått stöd. De har hjälpt mycket faktiskt. Jättemycket. Man behöver efter en tråkig dag, behöver man bara att ha kul.”*

Flera deltagare påpekade att sommaren är en extra viktig period att aktiviteter utförs eftersom många andra aktiviteter och sysselsättningar inte är tillgängliga då.

En av deltagarna lyfte även den hjälp hen fått genom Svenska Röda Korset med att efterforska anhöriga i hemlandet. Det nämndes även önskemål i samtalen om att träffa fler svenska ungdomar.

Arbete

I alla tre fokusgrupper framhålls önskan om och behovet av att hitta ett jobb som en av de viktigaste frågorna.⁶ Idéer som föreslås är bland annat att Svenska Röda Korset hjälper till att förmedla kontakt till företag som söker anställda eller praktikanter och att deltagarna får arbetslivserfarenhet genom praktik eller arbete på Svenska Röda Korset. Även behovet av hjälp med att skriva CV och söka jobb tas upp av deltagarna. Det var tydligt att en anställning är ett mål som, i princip, samtliga siktar på och ser som lösningen på flera problem. Flera deltagare uttryckte även att den självständighet som ett lönearbete genererar är önskvärd: *”Vi vill inte bara be om mat, utan vill jobba och klara oss själva. Jag skäms för att komma och fråga om hjälp.”*

Kurser

Ett önskemål handlar om vikten av att få delta i olika kurser. Det stora fokuset under detta tema var att lära och utbilda sig inom olika områden för att med den ökade kunskapen lättare kunna hitta arbete. Flera deltagare föreslog bland annat att deltagarna kan lära varandra olika

⁶ Med stor sannolikhet beror det stora fokuset på arbetsliv på att ett krav för att få permanent uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen är att personen har en varaktig försörjning genom tillsvidareanställning.

saker som de är bra på. En deltagare berättade att hen är kock och hen har fått möjlighet att hålla en matlagningskurs för andra ungdomar som befinner sig i samma situation som hen gör.

I alla tre fokusgrupperna lyftes flertalet gånger behovet av körkort upp, eftersom ett sådant ökar chanserna att få ett jobb. Vissa föreslog att Svenska Röda Korset kunde hjälpa till med detta genom egna kurser eller genom att hjälpa till med att hitta kurser och finansieringsmöjligheter. Det nämndes under samtalen att kurserna på körskolor är för dyra för de här ungdomarna, som har mycket små medel att röra sig med. En deltagare lyfte frågan om man kunde få lån från CSN till körkort. Drömmen om ett körkort verkar vara den största drömmen men några uttrycker också att de inte kan "begära" mer av Röda Korset, som redan gör så mycket för dem.

Utöver körkort och att lära sig av varandra lyftes simskola av några deltagare och en deltagare berättade även att de fått gå en kurs hos ungdomsmottagningen om kroppen och sex. En annan deltagare tog upp problemet med att det är svårt att träffa tjejer och satte fingret på ett behov av eller önskemål att lära sig att träffa blivande partners.

Ekonomiskt stöd och boende

Behovet av ekonomiskt och materiellt stöd genomsyrar samtliga fokusgrupper. Brist på eller problem i nuvarande boende är återkommande.

Flera uppger att de eller vänner till dem fått hjälp av Svenska Röda Korset att hitta boende. Några nämner att de fått hjälp att byta boende eftersom det funnits problem i det tidigare. Andra berättar om problem de har med rumskamrater i sitt nuvarande boende, som till exempel att rumskamraten påverkar deltagarens nattsömn eller att rumskamraten inte tar något ansvar för det gemensamma boendet. Även problematik kring rumskamrater som använder droger nämns i detta sammanhang. Överlag framhålls boende som ett stort behov som inte blir tillgodosett varken för flera av deltagarna eller deras vänner. Det finns en önskan om att få hjälp med detta från Svenska Röda Korset. Speciellt nämns behovet för personer som inte har uppehållstillstånd (så kallade papperslösa) som extra akut.

En deltagare poängterar att boende hos svensktalande familjer är eftersträvansvärt eftersom man genom att prata svenska med familjen kan lära sig språket bättre.

De pengar som vissa får genom uppehållstillstånd för gymnasiestudier är inte tillräckligt för att täcka alla levnadsomkostnader som deltagarna har. Detta är ett problem som kommer upp i diskussionerna: *"det finns inga pengar kvar till mat"*. Några nämner att de på olika sätt fått hjälp av Svenska Röda Korset redan, till exempel med busskort eller att hitta finansiering för att betala hyra. Självtändighet lyfts återigen som ett viktigt mål för deltagarna.

Uppehållstillstånd

Flertalet gånger under fokusgrupperna har önskan om uppehållstillstånd kommit upp: *"en dröm om uppehållstillstånd. Utan det kan man inte göra något"*. Vissa efterfrågar hjälp från Svenska Röda Korset för att uppnå detta: *"Jag vill säga att det skulle vara bra om Röda Korset kunde hjälpa oss att säga att vi får stanna här, slippa vara oroliga, inte bli hemlösa och så"*. Andra uttrycker en medvetenhet kring att Svenska Röda Korset inte har makt att besluta kring uppehållstillstånd. Återigen påtalas det att personer som inte fått uppehållstillstånd är en målgrupp med extra stort behov av stöd.

Fortsatt engagemang

Flera gånger under fokusgrupperna påtalas önskan om att själva hjälpa andra genom ideellt engagemang: ”*kanske kan jag hjälpa andra, om jag får, om jag kan*”, ”*en dröm är att vara ideell*”. Flera gånger gav deltagarna uttryck för en stor tacksamhet gentemot Svenska Röda Korset.

Text: Nadine Dawod